

Vårdhygienisk rutin för covid-19 inom hemtjänst, LSS och hemsjukvård

Detta dokument kan vara föremål för fortlöpande uppdateringar. Utskrivet dokument är giltigt endast om versionsnummer/godkännandedatum överensstämmer med versionsnummer/godkännandedatum på digitalt publicerat dokument på Insidan eller NLL+

Versionshistorik

Version	Ändringar
Aktuell version	<p>Aktuella uppdateringar införda under kapitel Symtom, Smittvägar och smittsamhet samt Vårdhygieniska rutiner vid misstänkt eller bekräftat fall av covid-19 – skyddsutrustning.</p> <p>Arbetsmiljöverkets föreskrift om att det åligger arbetsgivaren att göra en riskbedömning vid arbete i någon annan persons hem avseende ventilationsförhållanden och användning av andningsskydd.</p> <p>Ny bild/affisch (Bilaga 2) införd över val av skyddsutrustning vid misstänkt/konstaterad covid-19.</p>

Innehåll

Bakgrund	3
Rutinbeskrivning	3
Symtom.....	3
Inkubationstid	3
Smittvägar och smittsamhet	3
Vård av brukare med bekräftat/misstänkt fall av covid-19 som ej kräver sjukhusvård och vårdas i hemmet.....	4
Brukare som har symptom och behöver läkarbedömning	5
Ambulanstransport till sjukhus	5
Vårdhygieniska rutiner vid misstänkt eller bekräftat fall av covid-19 – skyddsutrustning.....	5
Material.....	6
Städning och desinfektion	7
Tvätt/Avfall	7
Disk.....	7
Smittspridning, smittspårning/utbrott.....	7
Omhändertagande av avliden	8
Bilagor	9
Referenser.....	9
Bilaga 1	11
Checklista vid förekomst av Covid-19 inom hemsjukvård, hemtjänst eller inom LSS	11

Bakgrund

Sjukdomsfall orsakade av det nya coronaviruset SARS-CoV-2 uppmärksammades i staden Wuhan, Hubeiprovinns, Kina under december 2019. Sjukdomen Covid-19 som uppstår av viruset har sedan dess rapporterats från stora delar av världen och WHO har deklarerat att utbrottet är en pandemi. Den 1 februari 2020 beslutade svenska regeringen att covid-19 klassificeras som allmänfarlig och samhällsfarlig sjukdom enligt smittskyddslagen (2004:168).

All personal som ska undersöka och vårda personer med covid-19 måste ha kunskap och aktuell information om handläggning av misstänkta fall samt träning i hantering av skyddsutrustning. Adekvat personlig skyddsutrustning måste finnas tillgänglig på alla vårdinrättningar som kan komma att bedöma och vårda misstänka eller bekräftade fall av covid-19.

Omfattning

Vårdhygieniska riktlinjer inom hemtjänst, LSS och hemsjukvård för brukare/omsorgstagare/vårdtagare med misstänkt eller konstaterad Covid-19 samt för smittspårning av brukare och personal inom nämnda verksamheter.

Lagar och författningar

Den 1 februari 2020 beslutade svenska regeringen att covid-19 klassificeras som allmänfarlig och samhällsfarlig sjukdom enligt smittskyddslagen (2004:168).

Rutinbeskrivning

Symtom

Syntombilden kan variera från mycket lindrig till svår. Enstaka symtom eller flera symtom kan uppträda: hosta, halsont, nästäppa, snuva, närvaro eller frånvaro av feber, andningsbesvär, smak- och luktbortfall (kan ibland föregå övriga symtom), trötthet, allmän sjukdomskänsla, muskelsmärk, värk/smärta i extremiteter, illamående, magbesvär, diarréer. Särskilt hos äldre kan mer ospecifika symtom förekomma såsom aptitlöshet, balanssvårigheter, förvirring, uttalad trötthet.

Läkemedelsbehandling med till exempel smärtstillande eller immunhämmande medel kan försvåra upptäckt av symtom.

Lindrig sjukdomsbild med lättare luftvägssymtom är vanlig.

Inkubationstid

Inkubationstiden, d.v.s. perioden från smittillfället till en person uppvisar symtom, bedöms vara mellan 2 och 14 dagar, i medeltal 5–6 dagar.

Smittvägar och smittsamhet

- Smittsamhet räknas från 2 dygn före symtomdebut.
- Vissa utvecklar inte symtom och räknas då som smittsamma från provtagningsdatum

- Smittsamheten anses vara störst kring tiden för symtomdebut, både strax innan och efter.
- Bedömning av smittfrihet – se [Smittskydd Region Norrbotten](#).
- Huvuddelen av smitta sker från personer med symtom, men personer utan symtom eller med så milda symtom att de inte uppfattar sig/uppfattas som sjuka har också betydelse för smittspridningen.
- Droppsmitta och kontaktsmitta är vanligaste smittvägarna.
- Droppar faller normalt sett snabbt till marken inom två meter. Små droppar faller långsammare och kan under vissa speciella omständigheter sväva i luften någon tid. Att hålla avstånd är tillsammans med god handhygien de viktigaste smittförebyggande åtgärderna.
- Smittan sprids från en person till en annan persons luftvägar, framför allt med ingång via näsa och mun, men även ögon. Genom droppar av varierande storlek från hostningar och nysningar, men även från symtomfria smittbärares luftvägar.
- Direkt kontaktsmitta sker direkt från person till person.
- Även indirekt kontaktsmitta genom förorenade ytor, föremål och utrustning kan ha betydelse men det är inte helt klarlagt i vilken omfattning.
- En begränsad form av aerosolsmitta kan förekomma, framför allt vid aerosolgenererande arbetsmoment i luftvägarna, till exempel CPAP-behandling.

Säkerställ hos varje vårdtagare/omsorgstagare tillgång till följande:

- Alkoholbaserat handdesinfektionsmedel
- Flytande tvål
- Pappershanddukar
- Torkduk för engångsbruk
- Alkoholbaserat ytdesinfektionsmedel med tensid
- Engångs kortärmat plastförkläde
- Vid behov även engångs långärmat plastförkläde
- Handskar
- Engångstorkdukar
- Stänkskydd för ansikte (visir eller skyddsglasögon och munskydd klass II eller IIR)

Vid behov andningsskydd (FFP3/FFP2/N95)

Vård av brukare med bekräftat/misstänkt fall av covid-19 som ej kräver sjukhusvård och vårdas i hemmet

- Bekräftat fall ska i vistas i hemmet i minst 7 dagar efter symtomdebut och dessutom vara feberfri och allmänt förbättrad i minst 2 dygn innan smittfriförklaring. Se även [Bedömning av smittfrihet - Smittskydd Region Norrbotten](#), angående andra tidsperioder i vissa fall.

- En person utan symtom som provtagits och blir positiv räknas som smittfri efter 7 dagar förutsatt att symtom inte har utvecklats.
- Minimera antalet personer som tar hand om brukaren.
- Informeras om att förhindra vidare smittspridning d.v.s. inte vistas i gemensamma utrymmen eller delta i gemensamma aktiviteter.
- Brukare bör inskränka sina kontakter med andra till ett minimum.
- Uppmana brukaren att hosta och nysa i armvecket eller i engångspapper för att minska mängden droppar i luften och i omgivningen. Använt papper läggs direkt i avfallspåse. Avsluta med att sprita/tvätta händerna med tvål och vatten.

Brukare som har symtom och behöver läkarbedömning

- Brukare bedöms i första hand av 1177 eller ansvarig läkare på hälso-central.

Ambulanstransport till sjukhus

- Vid beställning av transport uppges COVID-19.
- Informera akutmottagningen att den boende har misstänkt eller konstaterad COVID-19.

Vårdhygieniska rutiner vid misstänkt eller bekräftat fall av covid-19 – skyddsutrustning

Säkerställ följsamhet till basala hygienrutiner och klädregler. Se [Bilaga 1

] för checklista.

Basala hygienrutiner tillämpas i alla vård och undersökningssituationer med tillägg av personlig skyddsutrustning, enligt [Bilaga 2] instruktion för skyddsutrustning.

Använd **stänkskydd** vid risk för **dropp och stänk av kroppsvätskor mot ansiktet**. Följande är likvärdiga:

- Visir som är heltäckande för ögon, näsa och mun kombinerat med munskydd klass II eller IIR.
- Skyddsglasögon eller halvvisir kombineras med ett munskydd klass IIR.
- Om klass IIR inte finns tillgängligt används klass II.
- Munskydd klass IIR med inbyggt visir.
- Flergångsvisir/glasögon rengörs och desinficeras med alkoholbaserat ytdesinfektionsmedel med tensider och återanvänds. Se rutin som finns på [Covid-sidan på NLL+](#) under Personlig skyddsutrustning.
- Använd engångs kortärmat plastförkläde för att skydda arbetskläder vid risk för kroppsvätska, kontakt med boendes säng och kontakt med den boendes kläder och hud.
- Om risk för kraftig förorening av kroppsvätskor används ett långärmat engångsplastförkläde.

- Handskar vid risk för kroppsvätska. Handskar ska bytas mellan varje vårdmoment och händerna spritas innan nya handskar tas på.
- Byt arbetskläder om de förorenats, innan besök hos annan brukare under samma arbetspass.

Vid arbetsmoment som kan medföra aerosolbildning Se även avsnittet om Aerosolsmitta i [\[Bilaga 4\]](#) Vårdhygienisk rutin för omhändertagande av patienter med misstänkt eller konstaterad covid eller då arbetsgivaren gjort en sådan riskbedömning utifrån arbetsmiljöverkets föreskrift för arbete i någons hem, se länk [Smittspridning och ventilation - Arbetsmiljöverket \(av.se\)](#), använd:

- andningsskydd tillhörande någon av klasserna FFP3/FFP2/N95 i kombination med visir/ skyddsglasögon. Exempel på risk för aerosolsmitta är bland annat: trakeostomivård, andningshjälp med Bi-PAP eller CPAP, sugning av nedre luftvägar och hjärt-lung-räddning. Se även [\[Bilaga 4\]](#) Vårdhygienisk rutin för omhändertagande av patienter med misstänkt eller konstaterad covid.
- Vid vistelse i brukares lägenhet **utan närkontakt** t.ex. samtal med avstånd mer än 2 meter krävs normalt ingen skyddsutrustning men endast under förutsättning att arbetsgivaren verifierat detta genom en riskbedömning av arbetssituationen inför arbete i någons hem beträffande ventilationsförhållanden utifrån arbetsmiljöverkets föreskrifter se länk [Smittspridning och ventilation - Arbetsmiljöverket \(av.se\)](#)

I annat fall föreskriver Arbetsmiljöverket andningsskydd. Följ basala hygienrutiner enligt [\[Bilaga 2\]](#).

Säker avklädning av personlig skyddsutrustning inne i lägenheten

1. Ta av handskar.
Desinfektera händerna.
2. Ta av kortärmat engångsplastförkläde (ta av så att den hamnar ut och in) undvik att vidröra framsidan.
Desinfektera händerna.
3. Ta av eventuellt visir/skyddsglasögon (tas av bakifrån).
Desinfektera händerna.
4. Ta av munskydd (eller ev. andningsskydd) Lyft båda remmarna framåt över huvudet. Undvik att vidröra utsidan av munskyddet.
Desinfektera händerna.
 - Lägg använd skyddsutrustning i soppåse, knyt ihop och kassera den.
 - Byt arbetskläder om de förorenats innan besök hos annan brukare under samma arbetspass.

Material

- Använd i första hand engångsmaterial.
- Begränsa mängden engångsmaterial i lägenheten.

- Medicinteknisk utrustning och hjälpmedel som varit i brukares lägenhet ska desinfekteras innan det tas ut ur rummet. Använd alkoholbaserat desinfektionsmedel med tensid.

Städning och desinfektion

SARS-CoV-2 viruset tros kunna överleva från några timmar till flera dagar på ytor i rumstemperatur men är känsligt för flertalet rengörings- och desinfektionsmedel.

- Vid all rengöring/desinfektion är mekanisk bearbetning av ytor en förutsättning för bästa resultat.

Daglig städning

- Den som städar ska följa basala hygienrutiner och använda skyddsutrustning bestående av handskar och engångsplastförkläde.
- Vid risk för stänk används även visir eller skyddsglasögon och munskydd II eller IIR.
- Tagytor som t.ex. handtag, säng, sängbord, toalett, kranar desinfekteras dagligen med alkoholbaserat desinfektionsmedel med tensid.
- Använd rengöringsmedel och vatten till övriga ytor.
- Golv rengörs noggrant med rengöringsmedel och vatten.

Tvätt/Avfall

- Använd handskar och engångs kortärmat plastförkläde vid hantering av smutsig tvätt.
- Sortera och hantera tvätten i brukares lägenhet och lägg direkt i tvättmaskin.
- Soppåsen försluts i lägenheten och kasseras som brännbart avfall.

Disk

- Disk hanteras som vanligt.

Smittspridning, smittspårning/utbrott

Vid positiva fall bland brukare/vårdtagare eller personal följs dokumentet [Smittspårning inom slutenvård och omsorg](#).

- Informera Vårdhygien, samt ta vid behov stöd av Vårdhygien i handläggning/planering/provtagning beroende på scenario.
- Upprätta lista över brukare respektive personal som exponerats för covid-19. Se [[Bilaga 3](#)Bilaga 3Bilaga 3Bilaga 3], Smittspårning inom slutenvård och omsorg för listor samt vilka som ska anses exponerade samt åtgärder rörande dessa.
- Symtomfria brukare som exponerats av personal ska informeras om exposition samt provtas med PCR dag 3, 5 och 7 efter exposition samt vara uppmärksam på symtom/observeras avseende tillkomst av symtom upp till 14 dagar efter exposition.

- Symtomfri personal som exponerats av brukare eller annan personal provtas med PCR dag 3, 5 och 7 efter exposition. Kan arbeta i avsaknad av symtom.
- Utbrott: Vid två eller fler fall av personal och/eller brukare med misstänkt smittsamband inom omsorg/vård och misstanke på okontrollerad smittspridning kontaktas vårdhygien för att delges information samt för rådgivning.
- Friskförklaring, bedömning av smittfrihet, se [\[Bilaga 5\]](#) Smittskydd.

Omhändertagande av avliden

Se separat rutin: [Omhändertagande av person med misstänkt/konstaterad covid-19 som avlider i hemmet eller på annan plats utanför sjukhus.](#)

Bilagor

Bilaga	Dokumentnamn	Dokumentnummer med eventuell länk i VIS	Kommentar
Bilaga 1	Checklista vid förekomst av Covid-19 inom hemsjukvård, hemtjänst eller inom LSS		Bilagat detta dokument
Bilaga 2	Instruktion skyddsutrustning vid omhändertagande av covid-19 fall i kommuner	VARD-5-9577	Affisch som visar vilken skyddsutrustning som ska användas i olika vårdssituationer
Bilaga 3	Covid -19 - Smittspårning inom slutenvård och omsorg	VARD-5-9734	
Bilaga 4	Vårdhygienisk rutin för omhändertagande av patienter med misstänkt eller konstaterad covid 19	VARD-5-9528	
Bilaga 5	Kriterier för bedömning av smittfrihet av covid-19	VARD-5-9646	

Referenser

AFS 2018:4. Arbetsmiljöverket. Smittrisker.

https://www.av.se/globalassets/filer/publikationer/foreskrifter/smittrisker_afs_2018_4.pdf

AFS 2020:1 Arbetsmiljöverket, Arbetsplatsens utformning

<https://www.av.se/globalassets/filer/publikationer/foreskrifter/arbetsplatsens-utformning-afs2020-1.pdf>

SOFSF 2015:10. Socialstyrelsen. Basal hygien i vård och omsorg.

<https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/foreskrifter-och-allmanna-rad/2015-5-10.pdf>

FoHm. 2 April, 2020. Folkhälsomyndigheten. Rekommendationer för handläggning och val av skyddsåtgärder mot covid-19 inom vård-och omsorg.

<https://www.folkhalsomyndigheten.se/publicerat-material/publikationsarkiv/r/rekommendationer-for-handlaggning/>

FoHm.15 Maj, 2020. Folkhälsomyndigheten. Vägledning om kriterier för bedömning av smittfrihet vid covid-19.

<https://www.folkhalsomyndigheten.se/publicerat-material/publikationsarkiv/v/vagledningom-kriterier-for-bedomning-av-smittfrihet-vid-covid-19/>

Folkhälsomyndighetens bedömning av risker associerade med avfall från misstänkta eller bekräftade fall av covid-19 200504

<https://samarbeta.nll.se/producentplats/administrativcovid19informationrkl/Publice->

[rade/Publik/Informerande/Risker%20associerade%20med%20avfall%20covid-19.pdf](#)

Smittskydd Region Norrbotten

<https://www.nllplus.se/For-vardgivare-inom-halso--och-sjukvard/Smittskydd/Information-om-nya-coronaviruset-i-Kina-2019-nCoV/>

Miljö och avfall Region Norrbotten. 17 mars, 2020. Rutinen för hantering av vårdens farliga avfall och kemikalier- Hälsa- och sjukvården samt folktandvården inom Region Norrbotten. <http://insidan.nll.se/Ledning--styrning/Miljo-och-avfall/Dokument-A-O/>

Världshälsoorganisationen (WHO): Tekniska vägledningar avseende diagnostik sjukvård etc.

Världshälsoorganisationen (WHO): Rationell användning av personlig skyddsutrustning

ECDC: Tekniska vägledningar avseende, riskbedömningar, veckorapporter et

Bilaga 1

Checklista vid förekomst av Covid-19 inom hemsjukvård, hemtjänst eller inom LSS

Riskbedömning:

Utgå från genomförd riskbedömning av arbetsmiljön. Exempel på viktiga områden att stämma av:

- Risk att smittas (följa basala hygienrutiner, tillgång till arbetskläder, handsprit osv)
- Oro hos medarbetare (läget i gruppen, behov av stöd)
- Arbetsbelastning (arbetsmängd samt psykisk belastning)

Komplettera med frågor/områden som är viktiga i just din verksamhet.

Kontrollera och informera

Omsorgstagare/vårdtagare:

- Uppmana och ge stöd för att omsorgstagare/vårdtagare håller en god host- och nysetikett och en god handhygien.
- Omsorgstagare/vårdtagare med symtom på covid-19 stannar hemma (på rummet/i lägenheten).
- Omsorgstagare/vårdtagare med misstänkt eller konstaterad covid-19 ska i möjligaste mån undvika att lämna sitt hem under smittsam fas.
- Minimera antalet personer som kommer hem till brukare som har känd smitta av covid-19.

Personal:

Följ basala hygienrutiner. Se [Bilaga 2] för instruktion om skyddsutrustning.

- Tillämpa den aktuella rekommenderade nivån av source control också i personalrum, under transport mm där man inte är ensam i ett rum/utrymme. Detta gäller även vaccinerad personal.
- Vid ett misstänkt eller bekräftat fall av covid-19 begränsa antalet personal som deltar i vården av den boende.
- Smittspårning utförs kring nyupptäckta fall, både brukare och personal även om de vaccinerade.

Städ och tvätt:

- Informera kunder om vikten av daglig städning
- Om städuppdrag - rengör och desinfektera tagytor i lägenheter minst en gång per dag.

Exempel på tagytor är dörrhandtag, kranar, sängbord, ledstänger, stolar och hjälpmedel. Använd alkoholbaserat ytdesinfektionsmedel med tensid.

- Tvätt och avfall hanteras som vanligt. Var noggrann med ytdesinfektion på alla ytor i tvättstugan.